

Стратегічне планування як етап управління експортним потенціалом підприємства передбачає розробку стратегічних альтернатив та обґрунтування вибору найкращої з них.

Процес управління експортним потенціалом підприємства завершується етапом стратегічного контролю, головним завданням якого є оцінка результатів функціонування системи управління та вжиття коригувальних заходів, що забезпечують реалізацію мети її синтезу. Реалізація коригувальних заходів забезпечується перерозподілом ресурсів і затвердженням нових бюджетів підрозділів і програм стратегічних змін у реорганізації системи управління експортним потенціалом підприємства, їх втілення виводить стратегічний контроль на сформульовану мету розвитку, тобто, кінцевий етап процесу управління виходить на початковий, створюючи, таким чином, кільцеву структуру процесу управління експортним потенціалом підприємства.

Таким чином, застосування запропонованих рекомендацій у практичній діяльності підприємства сприятиме підвищенню ефективності і раціональності використання його експортного потенціалу.

Література:

1. Іванієнко К.В. Формування стратегії управління експортним потенціалом підприємств в умовах інноваційних змін економіки. *Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова*. 2015. Вип. 1/2. С. 99-101.

2. Серова Л.П. Управління експортним потенціалом підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. К. 2002. 21 с.

3. Сличішин П.П. Експортний потенціал підприємства: концепція механізму формування та реалізації. *Зовнішня торгівля: проблеми та перспективи*. К.: УАЗТ, 2000. Вип. 4. С. 18-26.

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Ісламов М.В.

*Науковий керівник: Бабан Т.О., к.е.н., доцент
Харківський національний технічний університет сільського
господарства імені Петра Василенка*

Сільськогосподарські підприємства, як основні ланки вітчизняного агропромислового комплексу в умовах переходу до ринкових відносин стали самостійними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та отримали можливість вільного вибору продукції, яка виробляється та експортується, споживачів та ринків збуту.

Здійснення експортної діяльності ставить принципово нові організаційно-економічні завдання перед будь-якими підприємствами та сільськогосподарськими зокрема. Передумовою виходу підприємства на зовнішній ринок є оцінка його експортного потенціалу, на основі якої приймається рішення про доцільність орієнтації виробленої продукції на експорт.

На основі дослідження існуючих в науковій літературі трактувань експортний потенціал підприємства пропонується визначати як здатність підприємства адаптуватися до вимог зовнішніх ринків з метою виведення на них конкурентоспроможної за якісними та кількісними показниками продукції [4].

Виходячи із специфіки сільськогосподарського підприємства, де в якості головного фактору виробництва виступає земля, експортний потенціал підприємства АПК визначають як сукупність його виробничого, агроресурсного, природно-ресурсного і біопотенціалів [1].

Особливістю розвитку експортного потенціалу підприємств АПК є обмеження виробництва природно-кліматичними умовами, з одного боку, та з іншого – обмеження фізіологічними потребами людини щодо споживання продуктів харчування.

В свою чергу, глобальні ринкові відносини відкривають перед сільськогосподарськими підприємствами нові комерційні можливості, створюють доступ до світових матеріальних, інноваційних, інтелектуальних і фінансових ресурсів, відкривають нові, більш масштабні ринки збуту.

у розвитку експорту продукції сільського господарства Україна має конкурентні переваги: сприятливі кліматичні умови, багаті сільськогосподарські ресурси (у т.ч. високопродуктивні ґрунти та придатні для зрошення землі), наявність у великій кількості водних ресурсів, досягнутий останнім часом прогрес в галузі сільськогосподарської торгівлі та розвитку підприємництва, а також близькість до основних іноземних ринків із постійно зростаючим попитом на сільгосппродукцію [3].

Експорт сільськогосподарської продукції в 2017 році порівняно з 2010 роком збільшився на 78%, а порівняно з 2005 роком – в чотири рази. Дещо змінилась структура аграрного експорту. Так, в 2017 році на першому місці продукти рослинного походження, з питомою вагою 52%, на другому жири та олії – 25,9%, третьому – готові харчові продукти – 15,9%, четвертому – продукти тваринного походження. Для порівняння, в 2010 році на ці групи приходилось 40%, 26,3%, 25,9% та 7,85 відповідно. А в 2005 році – 39,4%, 13,6%, 30% та 17% відповідно. Тобто значно знизилась питома вага готової харчової продукції та продукції тваринного походження. В структурі продукції рослинництва, в свою чергу, переважають зернові культури – 36,6% в загальній структурі аграрного експорту.

Такі тенденції, на нашу думку, викликані, географічним змінами вітчизняного аграрного експорту, світовою кон'юнктурою, внутрішніми змінами структури аграрного виробництва.

Необхідно зазначити, що ефективна діяльність вітчизняних підприємств-експортерів аграрної продукції залежить від збільшення виробничого потенціалу, підвищення конкурентоздатності продукції, що випускається і вивчення попиту і пропозицій на ринках країн-імпортерів.

З метою підвищення рівня конкурентоздатності вітчизняної аграрної продукції необхідними є шляхи по підвищенню її якості, відповідності міжнародним стандартам та покращанню естетичних показників.

Більш ретельне вивчення кон'юнктури світового ринку дасть можливість розширити ринки збуту, віднайти більш платоспроможних покупців. Це, в свою чергу, дасть можливість аграріям збільшити свої доходи та надалі розвивати виробництво.

Література:

1. Аметова Э.И. Экспортный потенциал предприятий агропромышленного комплекса как показатель эффективности их функционирования на внешнем рынке (на примере НΠΑО «Масандра»). *Культура народов Причерноморья*. 2006. № 81. С. 21-24.

2. Державна служба статистики України. URL.: <http://www.ukstat.gov.ua> (дата звернення: 17.01.2019).

3. Збарський В.К., Мацибора В.І., Чалий А.А. та ін. Економіка сільського господарства: навч.-метод. посібник. К.: Каравела, 2009. 264 с.

4. Кикиш О. Семантика та економічний зміст категорії «експортний потенціал». *Економічний аналіз*. 2008. № 3(19). С. 173-176.

5. Ліпанова О.І. Формування конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств в умовах глобалізації. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 8(110). С. 129-134.

6. Піддубна Л.І., Шестакова О.А. Експортний потенціал підприємства: сутність і системні імперативи формування та розвитку. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. Вип. 37. С. 223-229.

ЕКСПОРТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Ковшиніков М.В.

Науковий керівник: Нікітіна А.В., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сьогодні експортний потенціал підприємства (ЕПП) є однією з найважливіших характеристик економічної потужності суб'єкта підприємницької діяльності будь-якої країни, в тому числі й України. Науковий доробок у дослідження поняття «експортний потенціал підприємства» є суттєвим та багатограним, хоча й потребує досить критичного аналізу. Так, в економічній енциклопедії наводиться дефініція «експортний потенціал» є такою: здатність єдиного народногосподарського комплексу країни виготовляти максимальну кількість конкурентоспроможних товарів на світовий ринок, надавати якнайбільше якісних послуг і виконувати необхідну кількість робіт на замовлення іноземних країн і компаній [1, с. 13].

Сутнісним стрижнем, який постає у центрі досліджень науковців [2, 3] під час ідентифікації експортного потенціалу підприємства, є ресурсний аспект. За таким однойменним (ресурсним) підходом визначення й оцінювання рівня ЕПП базується на аналізі обсягу і структури його ресурсів, підґрунтям якого